

людського життя й мотивують появу в мовленні ФО із компонентами – флоронами.

У флористичних фразеологізмах знайшли відображення уявлення про рослини як вмістилище надприродних сил, символічні значення народнопісенних та народнопоетичних образів, характерних для українського етносу.

Література

1. Авксентьев Л.Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. – Х.: Вища школа, 1988. – 134 с.
2. Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К.Т.Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К.: Т-во Знання, 2005. – 1056с.
3. Олійник І.С., Сидоренко М.Н. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. – 2-ге вид., випр. – К.: Радянська школа, 1978. – 227с.
4. Словник фразеологізмів української мови. – К. – 2003. – 1098с.
5. Удовиченко Г.М. Словник українських ідіом. – К.: Радянський письменник, 1968. – 462 с.
6. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник / За заг. ред. Л.Г.Савченко. – Х.: Прапор, 2004. – 462с.
7. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологічний словник української мови. – К.: Освіта, 1998. – 224 с.
8. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 494с.
8. Фразеологічний словник української мови: У 2 кн. – Кн.1. – 2-ге вид. – К.: Наук. Думка, 1999.
9. Фразеологічний словник української мови: У 2 кн. – Кн.2. – 2-ге вид. – К.: Наук. Думка, 1999. – 984 с.

Сохань М.П.

*Полтавський інститут економіки і права
Науковий керівник – д. філол. н., проф. Зернова В.К.*

Віддієслівні іменники в сучасній англійській медичній термінології

Сучасний етап життя суспільства характеризується стрімким зростанням розвитку науки і техніки, що, в свою чергу, веде до подальшого удосконалення мови цих галузей – наукової та технічної термінології. Визначення специфіки та закономірностей функціонування мови в науковому дискурсі, у тому числі й медичному, є найбільш актуальним в області англійської термінології, так як саме англійська мова є міжнародною мовою наукового спілкування і технічного прогресу.

Важливість вивчення англійської медичної термінології обумовлюється зростаючим значенням медицини для вирішення нагальних проблем, пов'язаних зі здоров'ям людини. Виникнення останнім часом нових хвороб потребує для ефективного їх подолання кооперації вчених різних країн. У зв'язку з цим англійська мова в науковому медичному дискурсі виступає одночасно мовою науково-технічних досягнень і технологій та мовою глобалізації і міжнародного співробітництва.

Ураховуючи те, що дієслово у функції терміна, його термінологічні властивості та особливості є невід'ємним компонентом забезпечення функціонування наукового медичного дискурсу, приділяється увага детальному дослідженню процесів віддієслівних похідних основ медичних термінів, які вказують на походження слів і їх належність до певної частини мови. У лінгвістичній літературі для позначення похідного слова, утвореного від дієслова, використовується термін “віддієслівне похідне” [3, с. 15], який вказує на походження слів та їх належність до певної частини мови.

Закономірність утворення слів (термінів) встановлюється шляхом способів словотворення за певними *словотворчими моделями* та виконання *словотворчого аналізу* з метою встановлення словотворчої структури слова, що розкриває сутність дериваційних відносин похідності по формі та мотивованість по змісту.

Словотворчий аналіз тісно пов'язаний зі словотворчим моделюванням лексики – класифікацією лексики за словотворчими моделями. Під поняттям “словотворча модель” слід розуміти “стабільну структуру, що має узагальнене лексико-категоріальне значення та здатна заповнюватися різноманітним лексичним матеріалом” [4, с. 149]. Науковий інтерес із питань моделювання лексики представляють наукові розробки доктора філологічних наук, професора В.К.Зернової, які сьогодні активно використовуються на практиці. У німецькій мові виділено 13 основних словотворчих моделей лексичних основ (M1-M13), за якими утворені й утворюються слова та терміни [4, с. 149].

Процес словотворчого аналізу основи похідного і складного слів складається з відокремлення твірної основи і компонентів, які безпосередньо беруть участь в утворенні слова. У даній статті нами використовуються словотворчі моделі (M1-M13) для аналізу словотворчих функцій ТО дієслів, які функціонують в сучасній англійській медичній термінології.

Для утворення віддієслівних іменників сучасної англійської медичної термінології використовується певний набір словотворчих моделей (M):

M 1 – основа кореневого дієслова. Твірні основи (ТО) дієслів співпадають із коренем слова: *to bore* (свердлити) = *bore* (бор); *to fill* (наповнювати) = *fill* (зубна пломба).

M 2 – основа безафіксно-похідного слова/ терміна. ТО дієслова → конверсійний іменник: *to ache* (боліти) → *ache* (біль); *to flap* (хлопати) → *flap* (хлопок).

M 3 – основа безафіксно-похідного іменника зі зміненим коренем. ТО дієслова → конверсійний іменник зі зміненим коренем: *to cleave* (розколюватися) → *cleft* (тріщина).

M 4 – основа префіксального віддієслівного іменника. преф. (*counter-, out-, over-*) + ТО конверс. імен. → префіксальний іменник: *counter+ flow* (потік) → *counter//flow* (протитечія); *out+flow* → *out//flow* (відтік); *over+drive* (швидко рухатися) → *over/drive* (штучне прискорення серцевого ритму).

M 5 – основа префіксального віддієслівного іменника зі зміненим коренем (нами не знайдено).

M 6 – основа віддієслівного суфіксального іменника. ТО дієслова + суф. (*-ing, -er*) → суфіксальний іменник: *to drain* (дренувати) + *-ing* → *drain/ing* (дренаж); *to ream* (сверлити) + *-er* → *ream/er* (бор для отвору).

M 7 – основа віддієслівного суфіксального іменника зі зміненим коренем (нами не знайдено).

M 8 – основа віддієслівного суфіксально-префіксального іменника. Преф. (*re-, under-*) + основа дієслова + суф. (*-ing*) → суфіксально-префіксальний іменник: *to melt* (плавити) → *re//melt/ing* (переплавка); *to etch* (травити) → *under/etch/ing* (недотравлення).

M 9 – основа віддієслівного суфіксально-префіксального іменника зі зміненим коренем (нами не знайдено).

M 10 – основа означального складного слова. ТО дієслова + основа іменника → складний іменник: *to heal* (лікувати) + *all* (кожен) → *heal/all* (універсальний засіб). Основа іменника + основа суфіксального іменника → складний іменник: *nerve* (нерв) + *stretch/ing* (витягування) → *nerve//stretch/ing* (витягування нерву)

M 11 – основа неозначального складного слова (нами не знайдено).

M 12 – основа з виділеною первинною основою та залишковим елементом (нами не знайдено).

M 13 – основа з виділеним афіксом та залишковим елементом (нами не знайдено).

Утворення основних словотворчих моделей, за якими побудовані віддієслівні іменники в сучасній англійській медичній термінології, здійснюється за допомогою словотворчих елементів – афіксів (суфіксів, префіксів) [5, с. 24].

Виходячи з притаманних афіксам характерних ознак (виражати певне значення, утворювати нові слова, володіти продуктивністю), афікс є морфема, яка, приєднуючись до основи, змінює її значення [5, с. 31].

Про словотворчу потенцію твірних основ дієслів свідчать сучасні наукові дослідження.

В області творення похідних суфіксальних іменників виявлена висока словотворча активність твірних основ неправильних дієслів (понад 70%), правильних – понад 50% [3, с. 92-156]. Кількість похідних суфіксальних іменників перевищує кількість твірних основ дієслів в 1,5 рази, що дає можливість говорити про їх середню словотворчу продуктивність [3, с. 93].

Із метою означення найбільш типових семантичних значень віддієслівних іменників існує класифікація за лексико-семантичними групами. Традиційно нараховується вісім таких груп: процес, стан, предмет, режим, величина, одиниця виміру, наука чи галузь, професія або заняття.

Суфіксальні іменники медичної термінології належать до наступних лексико-семантичних груп: 1) найменування фізичного процесу або стану (*bit/er* “рана чи слід від укусу”; *tak/ing* “збирання анамнезу”); 2) найменування фізіологічного процесу чи стану (*cutt/ing* “прорізування”; *cleav/age* “сегментація, розщеплення, дроблення”; *swimm/ing* “запаморочення голови”); 3) найменування медичного приладу (*bend/er* “кліщі”; *bind/er* “бандаж, пов’язка”); 4) найменування особи (*bear/er* “санітар”; *keep/er* “санітар (в психіатричній лікарні)”); 5) найменування медичної процедури (*burn/ing* “електрокоагуляція, прижигання”; *runn/ing* “проведення електрофорезу”); 6) найменування медичної субстанції, речовини, лікарського препарату (*bind/er* “зв’язуюча речовина”); 7) найменування частини організму людини чи якої-небудь його структури (*cutt/er* “різець (зуба)”; *grind/er* “кутній

зуб”); 8) назва захворювання (*fall/ing* “нефроптоз”; *gird/le* “оперізуючий лишай”).

На відміну від суфіксів, префікси змінюють семантику твірної основи, але в більшості випадків не впливають на приналежність їх до того чи іншого лексико-граматичного класу [2, с. 12]. Деякі лінгвісти вважають, що префікси виконують тільки функції перебудови лексичного значення слова [1, с. 32], тобто вони не перебудовують лексико-граматичну категорію слів, з якими вони сполучаються.

Окремі автори (І.В. Арнольд, Р.Г. Зятковська, П.М. Карашук, О.Д. Мещков та інші) дотримуються думки про те, що префікси можуть змінювати лексико-граматичну категорію твірного слова, з яким вони співвідносяться. До подібних префіксів в англійській мові відносяться *be-*, *out-*, *over-*, *un-*.

При творенні похідних префіксальних іменників твірні основи дієслів мають низьку словотворчу активність і демонструють словотворчу непродуктивність.

Похідні медичні терміни (префіксальні іменники) належать до лексико-семантичних груп, що означають:

1. Найменування фізичного процесу чи стану (*out/break* “спалах, поява епідемії”);
2. Найменування фізіологічного процесу чи стану (*out/put* “вихід, кількість специфічної речовини, виробленої, екскретованої у встановлений період часу, продукт, об’єм”);
3. Найменування медичної процедури (*over/drive* “штучне прискорення серцевого ритму”);
4. Найменування медичної субстанції, речовини, лікарського препарату (*out/throw* “виділена речовина”).

Таким чином, встановлення напрямку похідності іменників в сучасній англійській медичній термінології, мотивованих твірними основами дієслів, дозволяє уявити медичну термінологію як цілісну систему, що функціонує в сучасній англійській мові і сприяє осмисленому засвоєнню словникового запасу англійської мови, глибокому розумінню медичних термінів при спілкуванні іноземною мовою, при перекладі іноземної літератури.

Література

1. Амосова Н.Н. Этимологические основы словарного состава современного английского языка. – М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1956. – С. 32.
2. Арнольд І.В. Лексикология современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1986. – С.10-19.
3. Знаменська І.В. Архитектоника производящих основ корневых глаголов и соотносимых с ними производных основ английских медицинских терминов: Дисс. ... канд. фил. наук: 10.02.04 / Украинская медицинская стоматологическая академия. – Полтава, 2006.
4. Степанова М.Д. Методи синхронного аналізу лексики. – М., 1968. – 149 с.
5. Карашук П.М. Словообразование английского языка. Учеб. пособие. – М.: Высш. школа, 1977. – С. 24-31.

Сухомлінова Я.С.

*Національний університет “Острозька академія”
Науковий керівник – к. філол. н., доц. Худолій А.О.*

Аналіз мовних засобів, використаних у промовах екс-прем’єр-міністра Великобританії Тоні Блера

Політичні промови вважаються невід’ємною складовою частиною сфери політичної комунікації. Вони здійснюють вплив на аудиторію, формуючи суспільну думку. Переважно вони характеризуються логіко-поняттєвим способом висвітлення різноманітних фактів, подій, явищ і процесів, які відбуваються у певній країні чи цілому світі.

Стилістичний аналіз текстів промов засвідчує, що у них використовується велика кількість стилістичних засобів та прийомів. Коли текст промови побудований із використанням тропів, то та інформація, яку прагне донести до слухачів промовець, легше проходить фільтри аудиторії та краще запам’ятовується. Крім того, вдало підібрані художньо-стилістичні фігури надають мові політичного тексту вишуканості, багатства, динамізму, колоритності та експресивності. Із цієї метою доречним є влучне використання епітетів, метафор, порівнянь, гіпербол, літот, повторів, риторичних запитань, синонімів, інверсії та перечислень.

У промовах екс-прем’єр-міністра Великобританії використана велика кількість метафор, оскільки вони притаманні людському мисленню та мові. Метафора – це важливий механізм, за